

Den kristne menigheds hellighed Jan Bygstad - "Den kristne menigheds hellighed"

Når vi taler om kirkens hellighed, er vi fremme ved noget af det vigtigste og mest afgørende i Bibelens tale om, hvad den kristne kirke er. Samtidig må vi indse, at vi her står over for noget, som der desværre tales alt for lidt om.

Når den kristne menighed, både i de gamle trosbekendelser og i Det nye Testamente, kaldes hellig, så er dette en væsensbestemmelse af, hvad den kristne kirke er.

Det hænger sammen med det, som Bibelen lærer os om, hvem Gud er. Han er den Hellige, og det folk, som er hans folk her i verden, er det hellige folk.

Denne betegnelse møder vi allerede i 2.Mos., hvor vi har en af de vigtigste tekster i vor Bibel, når det gælder beskrivelsen af, hvem Guds folk er.

I Guds første tale til Moses efter, at folket er kommet til Sinaj, kalder Herren Moses op på bjerget for at forberede folket på lovgivningen og pagtslutningen, som nu ligger foran:

I har selv set, hvad jeg gjorde mod Egypten, og hvordan jeg bar jer på ørnevinger og bragte jer herhen til mig. Hvis I adlyder mig og holder min pagt, skal I være min ejendom, ene af alle folkene, for hele jorden tilhører mig. I skal være et kongerige af præster og et helligt folk for mig. Dette er, hvad du skal sige til israelitterne. ([2.Mos. 19,4-6](#))

Her beskrives Guds folk som »det hellige folk«. Dette gentages gang på gang senere i Bibelen og da i en dobbelt betydning. Guds folk er et helligt folk, fordi det er udvalgt, frelst af Gud gennem hans store gerninger. Og samtidig er Guds folk kaldet til at være hellige. Altså: De både er hellige, og er kaldet til at være hellige.

Hellighed er i ordets bibelske betydning noget, som alene kan tilskrives Gud. Det bruges ikke om mennesker eller noget andet i denne verden. Det er et begreb, der kendetegner Gud som Gud. Gud er Gud, netop fordi han er den Hellige. Helligheden er noget af væsensbestemmelsen i, at Gud er Gud - at han er den, han er.

I Bibelen er hellighed ikke det samme som i de hedenske religioner, hvor det betegner noget frygtindgydende, noget mysteriøst, det, som man i religionsvidenskaben kalder for det numinøse. Helligheden er i Bibelen klart etisk bestemt: Den Hellige Gud er den, der er absolut adskilt fra alt, som er ondt, alt syndigt, alt, som er urent. Helligheden beskriver Gud som den, der er væsensfremmed for det onde: Gud og synd er som ild og vand - de kan ikke findes sammen. Derfor er der ifølge Bibelen også en vældig afstand mellem Gud og den syndige verden, en afstand, som det er umuligt for mennesket at overstige eller overvinde.

Gud »bor i et utilgængeligt lys, og som intet menneske har set eller kan se,« siges det i [1.Tim. 6,16](#). Dette beskriver nøjagtigt det, vi her taler om. Eller som vi hører i [2.Mos. 33,20](#), hvor Herren siger: »intet menneske kan se mig og beholde livet«.

At møde den hellige Gud ansigt til ansigt er umuligt for det syndige og urene menneske. I et sådant møde vil vor natur bryde fuldstændig sammen, fordi vi er dem, vi er - underlagt syndens magt. Tilsvarende siger Johannes:

Og dette er det budskab, som vi har hørt af ham og bringer videre til jer: Gud er lys, og der er intet mørke i ham. ([1.Joh. 1,5](#))

Her beskrives Bibelens Gud i skarp modsætning til hedenskabets guder. Det, som kendetegnede hedenskabets guder, var netop det, at guderne rummede en blanding af godt og ondt. Vi har jo læst om Olympens guder, f.eks. Zeus, Venus og Apollon, som stort set var behersket af de samme drifter og lyster som menneskene. Godt og ondt var blandet sammen hos disse guder. De var ikke stort andet end menneskene i etisk forstand, kun levede de længere og var mægtigere. Sådan er det ikke hos Bibelens Gud. Han er ikke som os! Han er lys, og der er intet mørke i ham.

Men dermed står vi over for et akut problem: Hvordan kan denne hellige Gud have med mennesket at gøre? - mennesket, som er faldet så dybt og er underlagt syndens magt på en sådan måde, at vi er helt og aldeles ude af stand til at befri eller løse os selv fra denne magt.

Guds folks hellighed

Det er ind i denne problemstilling, at Bibelen forkynder, at han, som er den Hellige, bøjer sig ned i dybet for at frelse. Og når han frelser, så gør han det ved at hellige syndere.

Frelsen består netop i dette: Den hellige Gud træder ind i vor verden og bliver som os, for at vi skal blive, som han er ([Rom. 8,3f.](#)- [Hebr. 4,15](#)). Han helliger syndere, så at de kan tilhøre ham, kende ham og omgås med ham i fortroligt fællesskab. Den Hellige forbinder sig i pagten til et folk, som han har helliget.

Dermed forstår vi, at der er en grundlæggende sammenhæng mellem Bibelens beskrivelse af Gud og dens beskrivelse af Guds folk. Som Gud Herren er, sådan er også Guds folk. Han er den Hellige - og det folk, som han tager sig af, bliver det hellige folk.

Netop denne sammenhæng beskrives klart i en række skriftsteder. Allerstærkest kommer det måske til udtryk i Davids takkebøn i [2.Sam. 7](#), hvor han først taler om, hvem Herren er, og dernæst om, hvem Herrens folk er:

På den måde har du vist, at du er stor, Gud Herre. Der er ingen som du, ja, der er ingen Gud uden dig, efter alt hvad vi har hørt med egne ører. Hvem er som dit folk Israel, det eneste folkeslag på jorden, som Gud kom og udfriede og gjorde til sit folk for at skabe sig et navn og udføre store og frygtindgydende gerninger for dem? Sådan gjorde du, da du drev de andre folkeslag og deres guder bort foran dit folk, som du havde udfriet fra Egypten. ([2.Sam.7,22-23](#))

Netop fordi Gud er den Hellige, er der ingen som han, og som modsvarer ham. »Der er ingen som du,« siger David.

Gud er den Gud, som er anderledes. Ingen af hedningernes guder er ham lig. På samme måde er hans folk også et folk, der er anderledes. Intet folk er som hans folk. Vi ser altså, at det, der kendetegner Herren, også kendetegner hans folk: Gud folk er det hellige folk. Derfor er de også det anderledes folk.

Hermed når vi frem til det, som vi allerede var inde på i kapitel 1: Det at høre til det hellige folk indebærer også det at være udskilt fra verden. Når ordet hellig anvendes om noget, som er her i tiden, så betegner det noget, som er udskilt fra verden, udskilt fra almindelig brug, for at være indviet til og tilhøre Herren. Udskilt fra verden for at tilhøre Herren.

Jesus helliger sit folk

Lad os nu se på nogle tekster i Det nye Testamente, som beskriver Guds gerning for vor frelse på denne måde.

Lovet være Gud, vor Herre Jesu Kristi fader, som i Kristus har velsignet os med al himlens åndelige velsignelse. For før verden blev grundlagt, har Gud i ham udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed. ([Ef. 1,3-4](#))

Når apostlen her beskriver Guds råd fra evighed, rådet til frelse, så ser vi, at Guds hensigt med denne beslutning er at berede sig et folk for sit eget navn, et folk der er »helligt for hans ansigt«. Dette virkelig gør han gennem sin frelsesgerning i Jesus, Det samme hører vi også i Ef. 5, hvor forholdet mellem mand og kvinde bruges som et billede på forholdet mellem Kristus og menigheden:

Mænd, elsk jeres hustruer, ligesom Kristus har elsket kirken og givet sig hen for den for at hellige den ved at rense den i badet med vand ved ordet, for at føre kirken frem for sig i herlighed, uden mindste plet eller rynke, hellig og lydefri. ([Ef. 5,25-27](#))

Her beskrives Guds gerning til frelse i Kristus på samme måde som ovenfor. Det er en gerning, hvor Gud helliger ved sin Søn. Denne grundsandhed møder vi også i et par meget vigtige vers i Hebr. 13 om Jesu død for vor skyld:

Derfor var det også uden for byporten, Jesus led for at hellige folket med sit eget blod. ([Hebr. 13,12](#))

Altså: Ved Kristi død på korset helliges vi. Og videre:

For ved et eneste offer har han for altid gjort dem fuldkomne, som helliges. ([Hebr. 10,14*](#))

Her har vi måske et af de allerstærkeste ord i Det nye Testamente til at beskrive, hvad retfærdiggørelsen indebærer: Vi er blevet gjort fuldkomne og hellige - i Guds øjne - ved, at vi er blevet gjort retfærdige ved Kristi død. Der bruges så stærke ord, at vi knap havde turdet bruge dem, hvis ikke Skriften selv talte sådan.

På tilsvarende vis hører vi om forholdet mellem Jesus og hans folk:

For den, der helliger, og de, der helliges, har alle samme fader; derfor skammer han sig ikke ved at kalde dem brødre. ([Hebr. 2,11](#))

Jesus er den, der helliger. Vi er dem, der helliges.

Hellige i kraft af Kristi retfærdighed

Hellig er altså ikke en beskrivelse af, hvem vi er i os selv, eller hvad vi som troende kan arbejde os frem til. Vi kaldes ikke hellige, fordi vi er fromme, eller fordi vi gør gode gerninger. Helligelse eller helliggørelse er I .denne betydning tværtimod et andet ord for det, vi ellers kalder retfærdiggørelsen.

I overensstemmelse med dette kaldes de kristne menigheder gennem hele Det nye Testamente de hellige. Tænk bare på, hvordan alle Det nye Testaments breve stiles til de hellige: de hellige, som er i Rom; de hellige i Efesos osv. Der er kun en undtagelse fra denne regel, nemlig i brevet til Galaterne. Fordi disse - vildledt af vranglærere - havde forkludret selve evangeliet om Guds nåde i Kristus, var også menighedens hellighed gået tabt.

Hvor radikalt det er, ser vi ikke mindst af, at når apostlen skriver til menigheden i Korinth, kalder han også denne menighed de hellige ([1.Kor. 1,2](#)). Og det på trods af, at denne menighed var fuld af al slags uorden og synd. Her var der stridigheder og kødelighed. Man førte retssager imod hinanden. Vi hører om grove moralske fald i menigheden osv. Men alligevel kalder apostlen menigheden hellig. Hellig er den, fordi den ejer Kristi retfærdighed i kraft af hans død for deres skyld, ikke fordi korintherne er meget fromme eller er nået langt i deres helliggørelse.

Af samme grund kaldes også Guds folk i den gamle pagts tid det hellige folk - hellige er de, fordi de er blevet udvalgt og befriet af Gud. Han har genløst dem, for at de skal høre ham til.

Hvordan virkeliggør Gud så denne sin helligende kraft i vores liv, i vor egen tid? Det er jo 2000 år siden, Guds Søn led på korset for vor skyld. Hvordan får vi del i det? Det får vi gennem det ord, som evangeliet forkynder os om ham. I Joh. 17 læser vi vigtige ord, som beskriver det, vi her taler om:

Jeg har givet dem dit ord; og verden har hadet dem, fordi de ikke er af verden, ligesom jeg ikke er af verden. Jeg beder ikke om, at du skal tage dem ud af verden, men at du vil bevare dem fra det onde. De er ikke af verden, ligesom jeg ikke er af verden. Hellig dem i sandheden; dit ord er sandhed. Ligesom du har udsendt mig til verden, har jeg også udsendt dem til verden. ([Joh. 17,14-18](#))

Korsets frelsende kraft er nedlagt i det ord, vi har fra Guds mund, og som er givet os i Den hellige Skrift. Dette ord har den kraft i sig, at der hvor det lyder og bliver modtaget, der helliges et folk for Guds navn.

»Hellig dem i sandheden; dit ord er sandhed«

Guds folks hellighed består ikke i noget, det er eller har i sig selv.

Helligheden består derimod i, at vi har et ord, og i kraft af dette ord ejer vi Jesus selv, hele frelsens fylde, ja, al Himlens velsignelse. Det er Ordet, der konstituerer Guds folks hellighed. I teologien siger man gerne, at helligheden er »sakramental«, eftersom den er noget, der vokser frem af nådemidlernes brug. Derfor står og falder Guds folks hellighed med Guds ord. Der hvor Ordet forkludres, undergraves eller på anden måde forvansktes, der ødelægges også Guds folks hellighed.

Helligheden har vi altså alene i kraft af Guds Ord. Dette indebærer også, at der hvor der kommer vranglære ind i den kristne menighed, der ødelægges også menighedens hellighed. Vranglære er altså ikke bare noget, som kan ødelægge den enkeltes trosliv og - i værste fald - føre den enkelte ind i fortabelsen. Nej, vranglæren er efter sit væsen sådan, at den også ødelægger den kristne menigheds hellighed, og dermed det grundlæggende tilhørsforhold til Herren som Herre.

Helligheden adskiller Guds folk fra verden

Læg nu mærke til, hvordan Jesus udtrykker sig i det, vi netop har læst:

Jeg har givet dem dit ord; og verden har hadet dem. (Joh. 17,14)

Han sammenfatter sit virke blandt disciplene med dette: »Jeg har givet dem dit ord.« Der hvor dette ord har fået rum, har det også skabt et skel: Man er ikke længere af verden, men af Gud, født af Gud.

Ordet skaber skel: Det føder et menneske på ny, føder det ovenfra. Tidligere i Johannes-evangeliet siger Jesus om sig selv (i en diskussion med en gruppe farisæere):

I er nedefra, jeg er ovenfra; I er af denne verden, jeg er ikke af denne verden. ([Joh. 8,23](#))

Denne absolutte forskel, som Jesus siger, er mellem ham selv og dem, han taler med - den samme forskel skaber hans ord mellem dem, der hører ham til, og resten af verden. Og hvad, der skaber dette skel, er, at Ordet får plads i hjerterne. Guds folk er ikke længere af verden.

Men dermed gøres Guds folk også til genstand for denne verdens had. Det, som verden hader hos Guds folk, er Ordet, som er nedlagt i dem. Derfor forholder det sig også sådan, at der hvor det hellige folk er, der er også et folk, som står under verdens modstand, had og foragt.

Vi kan her tale om verdens fremmedhad. Ligesom vi i de senere år har set had og modvilje mod mennesker, som kommer til vore lande fra andre kulturer, sådan hader verden Guds folk. For mennesker hader det, som er anderledes. »Hvorfor kan I ikke være som os?« lyder det. »Hvorfor skal I altid være anderledes? Er I så meget bedre end os?«

Denne verden møder Guds folk med et konformitetspres, et pres til at være som alle andre, ikke skille sig ud. Dette pres er en stor fare for Guds folk, en fristelse, som bevidst må bekæmpes.

Igen og igen ser vi, at det, der skete i Israel på profeten Samuels tid, kan komme til at ske hos os. Da sagde folket, at »vi vil være som alle de andre folk« ([1.Sam. 8,20*](#)). Det var blevet en belastning for dem, at de som Guds folk var anderledes end andre folk, og at denne anderledeshed var deres egenart og identitet. Derfor ville de være som alle de andre folk - det er så meget lettere. Men Herren havde kaldet dem til noget andet:

I skal være hellige for mig, for jeg, Herren, er hellig, og jeg har skilt jer ud fra folkene, for at I skulle være mine. ([3.Mos. 20,26](#))

Dette er også et kald til den nytestamentlige menighed:

Og tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes, så I kan skønne, hvad der er Guds vilje... ([Rom. 12,2](#)),

Det ord i grundteksten, der er oversat med »verden«, betyder egentlig »tidsalder«, Man kunne derfor lige så godt have oversat ordet sådan: »Tilpas jer ikke denne tid ... « Guds folk er ikke kaldet til at følge tiden. De er i verden, men ikke af verden, i tiden, men ikke af tiden!

Denne verden kan ikke tåle det Guds ord, som gør os til hans folk, og som medfører, at vi ikke længere hører verden til. Som det hellige folk er Guds folk et anderledes folk. Johannes skriver i en anden sammenhæng om vranglærerne:

De er af verden, derfor taler de ud af verden, og verden lytter til dem. Vi er af Gud, og den, der kender Gud lytter til os, men den, der ikke er af Gud, lytter ikke til os. Derpå kender vi sandhedens ånd og vildfarelsens ånd ([1.Joh.4,5-6](#))

Vranglærerne bliver godtager af verden, ja, kan endog blive populære. Men sådan er det ikke med dem, der taler Guds ord i sandhed. Ordet skaber dette skel - skellet mellem verden og Guds folk.

» Livets hellighed «

Men denne hellighed, som vi ejer i evangeliet om forsoningen, er også noget, som skal virkeliggøres i de troendes liv. I ældre luthersk sprogbrug (f.eks. også hos Rosenius) har man her gerne skelnet mellem »troens hellighed« og »livets hellighed«. Med det sidste tænkes der på Åndens helliggørende gerning i de troende: Der skal ske en forvandling af livet hos Guds børn - de skal også helliggøres. Den kristne menighed er altså hellig i dobbelt forstand: Den er helliget ved troen, men den skal helliges i livet.

Det forholder sig altså ikke sådan, at udskillelsen fra verden er noget, der alene sker i kraft af Ordet. Nej, det virkeliggøres og bliver synligt i kraft af, at de troende ikke lever, ligesom verdens mennesker lever. Når verdens børn hader eller foragter Guds hellige bud, holder Guds menighed derimod budene højt og søger at efterleve dem og indrette sig efter dem, så langt de kan.

Evnen er ikke altid lige så stor som viljen ([Rom. 7,14ff](#)), men dette er, hvad vi er kaldet til. Derfor siges det også om netop helligelsen:

Lad ... den, der er hellig, stadig helliges. ([Åb. 22,11](#))

Det er nemlig kun dem, der er hellige ved troen på Jesus, som også kan helliges i livet. Verden kan aldrig helliges. Dette faktum, at menigheden også har helligheden som et kald, der skal virkeliggøres i livet, kommer til udtryk på mange måder i Det nye Testamente, ikke mindst i de formaninger, som lyder til menighederne. Her forholder det sig på samme måde med Guds folk som fællesskab, som det forholder sig med den enkelte troende.

Et centralt afsnit finder vi i 1.Thess. Her handler det om, hvordan de troende skal indrette sig på det moralske område, og pointen er, at de troende lever anderledes end verden:

For dette er Guds vilje, at I skal helliges, så I afholder jer fra utugt, sørger for hver især at have jeres hustru i hellighed og ære og ikke i sanseligt begær som hedningerne, der ikke kender Gud. ([1.Thess.4,3-5](#))

Der er en klar kontrast mellem, hvordan hedningerne lever, og hvordan Guds folk er sat til at leve:

Gud kaldte os ikke til urenhed, men til hellighed. ([1.Thess.4,7](#))

Helligheden som væsensbestemmelse af Guds folk beskriver samtidig dets kald. Det samme peger Peter på:

Som lydige børn må I ikke tilpasse jer de lyster, som I før fulgte i jeres uvidenhed; men ligesom han, der har kaldet jer, er hellig, skal også I være hellige i hele jeres livsførelse, for der står skrevet: »I skal være hellige, for jeg er hellig.« ([1. Pet. 1,14-16](#))

Peter citerer her fra den såkaldte »hellighedslov« i 3.Mos. (kap. 18-26). Og vi lægger mærke til, hvordan der tales om, at der skal være overensstemmelse mellem, hvem vor Gud er, og hvem vi er, og hvordan vi lever.

Alligevel: Den fundamentale hellighed - den som er i Kristus - er usynlig for vore øjne. Den ejer vi udelukkende i kraft af Ordet.

Nøjagtig som det gælder den enkelte troende, at han på én og samme tid er syndet og retfærdig,

sådan gælder det også om den kristne menighed som fællesskab, at den på en og samme tid er synder og retfærdig. Den består af syndere, som er hellige.

Helligheden er alt for ofte skjult af synd og skrøbelighed og alskens menneskelig svaghed. Det er ofte det, som først og fremmest springer os i øjnene. Og dog gælder det om Guds folk, at de er hellige på trods af, at de er behæftet med mange svagheder og skrøbeligheder. Samtidig synder og retfærdig.

Men den, som på denne måde er både synder og retfærdig, han skal helliges. Og det gælder også Guds folk som fællesskab.

Tolereret synd ødelægger helligheden

Noget, som særligt kan ødelægge den kristne menigheds hellighed, er, når man tillader åbenbar synd i menighedens midte.

Dette spørgsmål tager apostlen op i 1. Kor. 5. Her læser vi, at menigheden i sin midte har en mand, der lever sammen med sin stedmor - en synd, som var unævelig, til og med blandt hedningerne. Men i menigheden i Korinth havde man set gennem fingre med dette og ladet manden gælde for en god kristen. Paulus siger, at dette ikke må forekomme. Dette må menigheden som fællesskab gribe ind over for. Han fortsætter:

Jeres stolthed klæder jer ikke. Ved I ikke, at den mindste smule surdej gennemsyrrer hele dejen? Rens den gamle surdej ud, for at I kan være en ny dej. I er jo usyret brød, for også vort påskelam er slagtet, Kristus. Lad os derfor fejre festen, ikke med gammel surdej, ikke med en slet og ond surdej, men med rene og sande usyrede brød. ([1.Kor. 5,6-8](#))

Det, som vi her er inde på, vil vi vende tilbage til senere i forbindelse med spørgsmålet om kirketugt og læretugt. Det er noget, der er nødvendigt, hvis menighedens liv skal bevares sundt og ret. Her vil vi bare påpege, hvor alvorligt apostlen ser på det, at åbenbar synd tillades i menighedens midte, uden at man griber ind over for dette.

Hvorfor er det så alvorligt? Fordi det ødelægger menighedens hellighed; Da ødelægges menigheden som Guds folk. Menigheden har jo netop det kendetegn, at de er frelst fra deres synder. De er ikke frelst for fortsat at kunne leve i dem. Syndernes forladelse betyder ikke syndernes tilladelse.

Det samme kommer apostlen ind på lidt tidligere i samme brev, hvor han taler mere alment:

Ved I ikke, at I er Guds tempel, og at Guds ånd bor i jer? Hvis nogen ødelægger Guds tempel, skal Gud ødelægge ham. For Guds tempel er helligt, og det tempel er I. ([1.Kor.3,16-17](#))

Her beskrives den kristne menigheds hellighed ved hjælp af et billede: Menigheden er et tempel. (Afsnittet "[Et helligt tempel](#)" ligger under navnet "[Hellighed](#)")

(Fra afsnittet "Den kristne menigheds hellighed" i "Menigheden i bibelsk perspektiv" af Jan Bygstad - Luthersk Missionsforenings Bibelskoles Elevforening 2010
* - ældre oversættelse - Shafan 30-08-13)